

Na de tweede wereldoorlog heeft Zuidoost Nederland zich ontwikkeld tot een grote producent van voedsel. Nederland had honger! De productie werd opgeschaald. De acute problemen werden opgelost. Vervolgens - in de 70er jaren – werd Nederland exporteur van groenten en vlees, met name naar Duitsland. Er is in die tijd - en nu nog - veel geïnvesteerd in kennis en productie verhogende maatregelen. Denk aan alle onderzoek op proefboerderijen, in Wageningen en aan de Landbouwvoorlichtingsdienst. Met rassenselectie, groeimiddelen, uitgekiend voer, minimaal bewegen, diergeneesmiddelen en optimaal klimaat wordt de vleesproductie opgevoerd. Alle energie werd gestoken in meer, meer en nog eens meer!

Door de groei van de vleesproductie is de sector enorm afhankelijk geworden van soja-, tapioca- en graanimport. En van de afnemers, de Albert Heinen in deze wereld.

Het in Nederland geproduceerde vlees wordt voor 70% geëxporteerd. De veehouderij is hiermee kwetsbaar geworden. Nederland bood op den duur plaats aan meer varkens dan mensen. Nu worden jaarlijks 450 miljoen slachtingen gedaan.

Veel antibiotica werd ingezet als groeibevorderaar en moet nu worden ingezet om de dieren in de intensieve veehouderij tot de slacht gezond te houden.

Door de geschetste groei raakte de situatie in onbalans. Het milieu heeft te maken met ammoniak, fijnstof, stank, verstening en mest. Vogelpest, varkensgriep, mond en klauwzeer, varkenspest, BSE, vogelgriep, zijn problemen voor de sector. De gezondheid van werknemers, burgers en consumenten is ook in het geding. Artsen, GGD's, RIVM, hoogleraren en wetenschappers waarschuwen dat maatregelen nodig zijn. Reden om landelijk onderzoek te doen naar de risico's en wat daartegen eventueel ondernomen moet worden.

De steeds duidelijker signalen dat de Intensieve Veeteelt aanmerkelijke risico's vormt ten aanzien van de volksgezondheids situatie in de omgeving rond megastallen als het Nieuw Gemengd Bedrijf tussen Horst en Grubbenvorst, Klevar in Sevenum, Ashorst in Veld Oostenrijk, Willems in America (en ook de onlangs bekend geworden plannen van Kalvermesterij Klopman om diens stal uit te breiden tot een megastal van 2400 kalveren) leidde er toe dat Behoud de Parel een burgerinitiatief startte.

Kijken we naar de kippenafdeling van het NGB: deze brengt extra en nieuwe risico's met zich mee vanwege het continue huisvesten van alle leeftijdstadia van dieren op één locatie. Dit geeft onder andere influenza de mogelijkheid om zich onophoudelijk te ontwikkelen. Nieuwe griepvarianten zullen zich aandienen. Het RIVM heeft hier al afdoende onderzoeksresultaten voor aangeleverd. Ook MRSA en ESBL, samenhangend met het antibioticagebruik in de Intensieve Veehouderij, zijn een algemeen gevaar voor de volksgezondheid. 80% van de kalvermesters heeft MRSA, 50% van de varkenshouders draagt MRSA, 90% van de vleeskuikens heeft ESBL, waardoor 5% van alle Nederlanders vrijwel onbehandelbaar zijn met antibiotica. Dit zijn wel bijna één miljoen Nederlanders, waarvoor een ontsteking levensbedreigend wordt! In het landelijk onderzoek is inmiddels – voor het eerst - een directe relatie aangetoond tussen endotoxinen (die zich hechten aan fijn stof) en Intensieve veeteelt. Verder onderzoek is nodig.

Er moeten maatregelen volgen. Samenhangend met de influenza-risico's heeft het RIVM al het advies gegeven om nieuwe bedrijven met varkens en kippen minimaal een tot twee kilometer van elkaar te plaatsen. Met betrekking tot MRSA en ESBL worden adviezen gegeven over hoe – bijvoorbeeld in ziekenhuizen – verspreiding te voorkomen of – bij ESBL – eten te behandelen. Maatregelen achteraf, niet aan de bron. Het beleid om antibioticagebruik in de veehouderij terug te dringen heeft tot een lichte daling geleid. Maar juist bij grote stallen is het moeilijk zonder – preventief antibioticagebruik – een gezonde veestapel te behouden. Dat zal een rem zetten op die terugdringing.

Het is dan ook logisch dat Behoud de Parel in haar burgerinitiatief als eerste vraagt te stoppen met de procedures voor realisering van nieuwe intensieve veehouderijen dan wel de uitbreiding van bestaande bedrijven totdat de resultaten van het lopende landelijke gezondheidsonderzoek volledig

bekend zijn. Net als we gezien hebben bij de negatieve effecten van de intensieve veehouderij op ons milieu heeft het een hele tijd geduurd, voordat duidelijk was dat er maatregelen genomen moesten worden en dat vervolgens ook maatregelen genomen werden. Maar op dat gebied heeft Nederland al een behoorlijke slag gemaakt. Dat is duidelijk niet het geval met betrekking tot gezondheidsrisico's. Wij hopen – en kunnen eigenlijk ook niet voorstellen – dat u op basis van politieke opvattingen weg kijkt en – zonder af te wachten of er wel of niet sprake is van risico's – gewoon door gaat met de afhandeling van plannen.

U heeft als gemeenteraad besloten de procedures uit te gaan voeren en als straks uit het onderzoek zou blijken, dat er toch straks toch onoverkomelijk risico's zouden worden vastgesteld, dan zullen de initiatiefnemers hun initiatief staken. Maar... waarschijnlijk zal het onderzoek niet tot de conclusie komen dat er geen stallen meer gebouwd mogen worden. Dat is immers ook niet gebeurd toen de milieuschade van de intensieve veehouderij werd aangetoond. Er werden toen besloten in allerlei wetgeving voorschriften op te nemen, om milieuschade zoveel mogelijk te voorkomen. Dat leidt er toe dat bedrijven een milieuvergunning krijgen en als later door nieuwe inzichten andere maatregelen nodig zijn, dan voeren bedrijven die niet uit, ze hebben immers al een vergunning. En met handhaving valt dan niets te doen, zoals bleek bij Knoops, waar de gemeenteraad over gesproken heeft en tot de conclusie kwam dat ze eigenlijk met de rug tegen de muur stonden...

In de praktijk blijkt handhaving een zeer zwak punt. Uit onderzoek in Brabant blijkt dat vier van de tien bedrijven niet handelen overeenkomstig de vergunningen.

Daarom stellen we de vraag of het überhaupt zin heeft om een dienst handhaving in stand te houden, als ze geen effect sorteren. Wil handhaving werken, dan moet ze handen en voeten hebben en na een waarschuwing sancties kunnen opleggen zoals het intrekken van vergunningen.

Wij vragen u om even te stoppen – we spreken over zo'n half jaar – totdat de conclusies van het onderzoek bekend zijn. Dan kan bekeken worden of het verantwoord is om dierenaantallen en staloppervlak in de gemeente te laten groeien en of bestaande bedrijven ruimte voor aanpassing aan eisen voor uitstoot en huisvesting geboden moet worden.

Niet alleen het landelijke gezondheidsonderzoek speelt daarbij een rol. Ongetwijfeld bent u op de hoogte van het besluit van de Tweede Kamer om te komen tot een bouwstop. Aangegeven is dat pas nadat de door CDA-staatssecretaris Bleker voorgestelde brede maatschappelijke discussie over megastallen tot conclusies heeft geleid, de verdere voortgang van de Intensieve Veehouderij bekeken kan worden.

In een reactie van wethouder Litjens werd aangegeven, dat dan wel duidelijk gemaakt moest worden waarvoor die bouwstop dan zou moeten gelden. Want op dat moment was nog niet duidelijk wat verstaan moet worden onder een megastal. Het is logisch dat bij zo'n besluit ook duidelijke criteria gesteld worden. Daarin zijn wij het met de wethouder eens. Overigens: welke definitie er ook komt, het NGB zal daar in ieder geval aan voldoen. Laten we dat met elkaar concluderen. Het lijkt ons verder dat de gemeenteraad van Horst aan de Maas niet het feit kan negeren, dat staatssecretaris Henk Bleker (Landbouw) van heeft medegedeeld dat hij gemeenten en provincies gaat vragen voorlopig niet mee te werken aan nieuwe aanvragen voor grotere stallen met meer dan een bouwlaag. Zo wil hij tegemoet komen aan de wens van een meerderheid van de Tweede Kamer die geen nieuwe megastallen wil zolang daar nog onderzoek naar wordt gedaan en de maatschappelijke discussie erover nog woedt.

Ons tweede punt in het burgerinitiatief betreft het voorstel te komen tot een herziening van het besluit over de gebiedsvisie LOG Witveldweg van 12 februari 2008, waarbij nadrukkelijk gekeken wordt naar te nemen maatregelen om de (mogelijke) effecten van de te realiseren bedrijven op de gezondheid van de burgers in en nabij het LOG Witveldweg uit te sluiten. Aanvragen die het NGB (of andere bedrijven binnen het LOG) indient, zullen getoetst worden op de huidige bepalingen. Zou die vergunning verleent worden, dan kunnen latere aanpassingen van de inrichtingseisen niet meer toegepast worden op – bijvoorbeeld - het NGB. Ondernemers moeten er namelijk uit kunnen

gaan van een betrouwbare overheid, die regels halverwege of aan het einde van het proces aanpast. Dat zou ondernemers maar op kosten brengen. Logischer is het even te wachten – we zeiden het al, we spreken over slechts een half jaar - en dan te kijken of criteria – op basis van het landelijk onderzoek en de brede maatschappelijke discussie – aangepast moeten worden. Vandaar ook dat we in ons burgerinitiatief verder gaan dan alleen het LOG Witveldweg. In het derde punt van het burgerinitiatief wordt voorgesteld vast te stellen in hoeverre ook maatregelen genomen dienen te worden, ter voorkoming van negatieve gezondheidseffecten met betrekking tot de andere initiatieven ter realisering van nieuwe intensieve veehouderijen, dan wel uitbreidingen van bestaande bedrijven in Horst aan de Maas.

In het vierde en laatste punt wordt bepleit bij de verantwoordelijke organen (met name de MER-commissie) aan te dringen op het meenemen van de effecten van de IV op de gezondheid van mensen (omwonenden) in de toetsing van initiatieven van agrarische ondernemers. In de eerdere discussie in deze raad stelde wethouder Litjens dat MER-commissies onafhankelijk zijn. Daarom zouden anderen niets mogen zeggen over wat de commissie zou kunnen doen. Onzin natuurlijk.

De commissie is onafhankelijk en zal – vanuit die positie – elk argument of voorstel onafhankelijk beoordelen op zijn merites. We hebben dat al eerder aangevoerd. Overigens: De regelgeving die de Europese Unie hieromtrent stelt zijn duidelijk. Alle activiteiten en initiatieven moeten leiden tot het verbeteren van omstandigheden qua gezondheid en leefomgeving. Daartoe zijn richtlijnen uitgevaardigd die gelden voor alle lidstaten.

Het zal het ons – Behoud de Parel – alleen maar makkelijker maken, straks bij de juridische procedures, als de aspecten van volksgezondheid niet of onvoldoende mee genomen zijn. Van dat oogpunt uit kunt u natuurlijk de lijn van meneer Litjens volgen. Maar vroeger of later schiet u daar niet veel mee op. Wij staan klaar voor de juridische procedures, die dan noodzakelijk zijn, dat kunnen we u verzekeren.

Nog even wel een puntje met betrekking tot de MER-procedures. Onlangs is een met de PlanMER vergelijkbare procedure gestart voor het gebied rondom Grubbenvorst. Wij hebben daar als Behoud de Parel vaak om gevraagd en zijn dan ook blij met uw besluit hieromtrent. Deze procedure leidt er hopelijk toe dat de cumulatieve effecten van al de plannen rondom Grubbenvorst in beeld komen en dat maatregelen genomen worden. Het is in dat kader wel vreemd dat eerder al de MER-procedure met betrekking tot het NGB gestart is. Feitelijk de verkeerde volgorde.

Eerst stel je vast wat binnen een gebied kan en mag en daarna ga je bekijken in hoeverre de individuele plannen daarbinnen passen. Deze plannen kunnen getoetst worden aan wat binnen het geheel kan en mag. Dat lijkt ons de logische weg.

Horst aan de Maas kan als agrarische gemeente de uitdaging aangaan door te kiezen voor kwaliteit in de veehouderij, het landschap en het milieu. Nieuwe initiatieven op alle gebied van veehouderij, of dat nou konijnen, paarden, kippen, kalkoenen, duiven, fazanten, patrijzen, reeën, dromedarissen, of varkens zijn, zullen een toetsing op risico's voor de volksgezondheid moeten ondergaan. Door middel van opname van het gezondheidsaspect in de milieueffectrapportage (MER) moet deze bij megastallen worden gewaarborgd. Gemeenten en provincies moeten vanaf 1 april a.s. voortaan ook bij kleine bouwprojecten beoordelen of een milieueffectrapportage (mer) nodig is. Maar wat ons betreft moet bij kleinere projecten in ieder geval een gezondheidseffectrapportage (GER) uitgevoerd worden, dat als standaard bij een milieuvergunningaanvraag behoort. Dit voorkomt later problemen bij werknemers en omwonenden met betrekking tot gezondheidsrisico's, met niet te overziene gevolgen.

Het kan toch niet zo zijn dat in onze beschaafde gemeente zo massaal dieren gehouden worden, dat mensen ziek worden, geneesmiddelen niet meer werkzaam zijn en inwoners sterven door intensieve veehouderij!

Gezondheid eerst! Wij danken u.